

Max Lagodan elämäkerta

(Koonut Raimo Malkamäki, Ilmailumuseoyhdistys ry)

Max Lagoda syntyi 23.1.1920 Bockumissa, joka sijaitsee Krefeldin lähellä Saksan länsirajalla. Hän oli jo koulupoikana hyvin kiinnostunut ilmailusta ja rakenteli ahkerasti lennokkeja. Purjelentokin kiinnosti, mutta sopivat purjelentopaikat olivat liian kaukana. Suoritettuaan pakollisen työpalvelun Lagoda astui asepalvelukseen Ilmavoimien viestirykmentti 2:n 6. komppaniaan Münster-Gremmendorfiin huhtikuussa 1939.

Helmikuussa 1940 hän aloitti kurssin Ilmavoimien viestikoulussa Hallessa, ja hänet ylennettiin korpraaliksi 1.4.1940. Osa koulutuksesta oli Königrätzissa Tsekin alueella. Ensimmäiselle harjoituslennolle Lagoda pääsi 23.4.1940. Kurssi päättyi 31.8.1940, ja lentoja kertyi sen aikana yhteensä 19. Lagoda olisi halunnut päästä Junkers Ju 87 Stuka -syöksypommittajan radisti/kk-ampujaksi, mutta hänen joukkueenjohtajansa kielsi hakemasta Stuka-yksikköön. Sen sijaan joukkueenjohtaja suosittelee kaukotiedustelukoneita, ”koska siellä tarvitaan parhaat miehet”. Lagoda oli kurssinsa parhaita radisteja.

Seuraavaksi Lagoda siirrettiin Gothan Kaukotiedustelukouluun yhdessä n. 20 muun radistin kanssa. Täällä muodostettiin pysyvät kolmen hengen miehistöt, jotka lensivät harjoituslentoja Dornier Do 17 P -koneilla. Lentoja kertyi yhteensä 20. Joulukuun alussa 1940 tuli siirto Sokkolentokoulu 4:ään Wien-Aspernin kentälle, jossa harjoituslentoja kertyi 17 lisää. Tammikuussa 1941 Lagoda läpäisi kokeen, joka antoi pätevyyden vihollislennoille radistina ja kk-ampujana.

Helmikuussa 1941 Lagoda komennettiin Luftwaffen ylipäällikön täydennyslaivueeseen (Ergänzungsaufklärungsgruppe Oberbefehlshaber der Luftwaffe) Döberitziin. Tässä yksikössä koulutuksesta juuri valmistuneita miehistöjä perehdytettiin rintamaolosuhteisiin ja kun varsinaisissa kaukotiedustelulaivueissa tuli tappioita, täydennys lähetettiin tästä yksiköstä. Lagodan siirtyessä rintamayksikköön toukokuun alussa 1941 hänellä oli takanaan yhteensä 76 harjoituslentoa.

Lagoda sai komennukseen Pariisin Orlyn kentälle, jonne Luftwaffen ylipäällikön tiedustelulaivueen 2. kaukotiedustelulentue (2./Aufklärungsgruppe (F.) Ob.d.L.) oli sijoitettuna. Ensimmäisen lentonsa tässä yksikössä Lagoda teki 13.5.1941, mutta kyseessä ei ollut sotalento, vaan korjatun koneen koelento. Lentueen käytössä oli Junkers Ju 88 - ja Dornier Do 215 -koneita. Tuoreita miehistöjä ei päästetty vaativille tiedustelulennoille Brittein saarten yläpuolelle. Yksikkö sai siirron Itä-Preussin Insterburgiin kesäkuun 1941 alussa.

Lagoda lensi ensimmäisen sotalentonsa operaatio Barbarossan toisena päivänä, ja se suuntautui Itämerelle Hiidenmaan, Saarenmaan ja Tallinnan alueelle. Tehtävänä oli tarkkailla laivaliikennettä sekä kuvata kaikki satamat ja lentokentät.

Neljännellä sotalennollaan 29.6.1941 Lagodan onnistui ampua alas venäläinen I-16-hävittäjä Ju 88:n taaksepäin suunnatulla konekiväärillä. Pudotuksen varmistamiseksi tähystäjä määräsi Ju 88:n kääntymään takaisin ja valokuvaamaan maahansyöksypaikan. Kyseessä oli lentueen viides pudotus. 1.7.1941 Lagoda ylennettiin alikersantiksi.

Leningradiin ja Kronstadiin 7.7.1941 suuntautuneella tiedustelulennolla venäläiset hävittäjät vaurioivat Lagodan konetta, ja miehistö joutui laskeutumaan Malmin kentälle (kone oli Ju 88, tunnus VB+KL). Kone korjattiin nopeasti, mutta Helsinkiin tutustumiselle jäi kuitenkin hiukan aikaa.

Kesän ja syksyn 1941 kuluessa lentue siirtyi ensin Dünaburgiin eli Daugavpilsiin nykyisen Latvian alueelle ja sieltä edelleen Raskopoljeen Pihkovan lähelle. Syyskuussa 1941 Luftflotte 1:n komentaja kenraalileversti Keller vieraili lentueessa jakamassa kunniamerkkejä sekä ylennyksiä. Hän ilmoitti samalla, että lentue vedetään kovien tappioiden (10 konetta ja miehistöä) takia lepoon ja täydennettäväksi Oldenburgiin.

Tammikuussa 1942 lentue palasi rintamalle matkustaen junalla Nikolajeviin Etelä-Ukrainaan. Lentue oli alistettu kenraalileversti von Richthofenin komentamalle Luftflotte 4:lle. Lagoda lensi ensimmäisen lentonsa itärintaman eteläosassa 15.1.1942. Lagodan miehistö lensi lisäsäiliöillä varustetulla Ju 88:lla 10.3.1942 aina Bakuun saakka, lento kesti kokonaisuudessaan 540 minuuttia eli 9 tuntia. Maaliskuussa 1942 Lagodan miehistö pääsi 4 viikon

lomalle Italiaan. Kesällä 1942 lentue toimi Pultavan kentältä. 12.7.1942 Ladogan miehistö joutui tekemään pakkolaskun Mariupolin kentälle. Kyseessä oli Lagodan 53. sotalento.

17.8.1942 Lagoda teki yli 8 tuntia kestäneen tiedustelulennon Mariupolista Saratoviin, Stalingradiin ja Astrahaniin. Seuraavana päivänä hän teki toisen yli 8 tunnin lennon, jonka kohteena oli Basra Etelä-Irakissa. Noin 30 minuuttia ennen Basran ylle saapumista miehistö sai kotikentältä käskyn keskeyttää tehtävä ja lentää sen sijasta varakohteeseen, joka oli Teheran Iranissa. Tämä oli Lagodan 62. sotalento ja 110. rintamalento, minkä johdosta hän sai kaukotiedustelijoiden kultaisen rintamalentosoljen (Goldene Frontflugspanne für Fernaufklärer). Lennolla otetut ilmakuvat paljastivat suuret asevarikot Bakun eteläpuolella.

Kesällä ja syksyllä 1942 lentue toimi myös Mineralnyje Vodyn ja Armavirin kentiltä. Syyskuussa lentue siirtyi Rostoviin ja myöhemmin Tatsinskajaan, joka oli tärkeä Stalingradin huollon kannalta. Lentue lensi täällä myös jonkin verran lähitiedustelulentoja, ja muutamilla lennoilla koneissa oli pommitkin mukana. Ladoga ylennettiin vääpeliksi 1.12.1942. Lennolla 21.12.1942 Lagoda huomasi venäläisten panssarikärjen n. 50 kilometrin päässä kentältä. Jouluaattona 1942 venäläisten panssarit hyökkäsivät Tatsinskajan kentälle. Tammikuussa 1943 lentueen nimi muuttui, ja se oli siitä eteenpäin 2.(F)/Aufklärungsgruppe 100.

Keväällä 1943 lentue toimi mm. Zaporizžjan (Saporoshje) kentältä. Lagoda lensi 250. rintamalentonsa 9.7. ja elokuun 1943 alussa hän lensi viimeisen lentonsa rintamalla. Eräs toinen kokenut radisti oli määrätty koulutustehtäviin Saksaan, mutta tämä halusi lentää vielä muutaman lennon saadakseen kultaisen rintamalentosoljen. Hän jäi kuitenkin palaamatta lennolta, ja koulutustehtävään tarvittiin uusi mies, jolloin valinta osui Lagodaan.

Lagodan palatessa Saksaan hän oli lentänyt yhteensä 340 lentoa. Sotalentoja oli yhteensä 154 ja rintamalentoja 260. Ero selittyi sillä, että kaukotiedustelijoilla rintamalentoja ja niiden perusteella myönnettäviä rintamalentosolkia laskettaessa yli 4 tuntia kestänyt sotalento kerrottiin kahdella ja yli 8 tuntia kestänyt lento kolmella.

Elokuussa 1943 Lagoda aloitti Erfurtissa Ilmavoimien viestikoulu 5:n toisessa radistikoulutuskomppaniassa. Maaliskuussa 1944 hänet komennettiin Vogelsangin linnaan Eifel-vuoristoon kouluttamaan 15–17-vuotiaita Hitler-Jugendin poikia. Alussa koulutuksessa ei käytetty aseita, mutta syyskuussa 1944 Lagoda nimettiin joukkueenjohtajaksi ja hän sai vastuulleen 3 it-tykkiä. Tehtävänä oli kouluttaa pojista ilmatorjuntamiehiä kotialueen suojaksi. Sodan päättyessä Lagoda oli joukkoineen Ruhrin alueella. Vielä 20.4.1945 hänet ylennettiin ylivääpeliksi. Hän jäi amerikkalaisten sotavangiksi, mutta vapautettiin jo heinäkuussa 1945. Kaikki Lagodan perheen kolme poikaa palasivat sodasta terveinä.

1950-luvun puolivälissä Lagoda alkoi etsiä vanhoja sotakavereitaan. Viimeisiä vanhoja tuttuja hän tapasi ensimmäisen kerran vasta vuonna 2001. Sodan jälkeen Lagoda työskenteli vanginvartijana 1946 aina vuoteen 1980 saakka, jolloin hän jäi eläkkeelle. Hän työskenteli nuorisovankien liikunnanohjaajana. Hän toimii edelleen aktiivisesti erilaisissa lentäjien yhdistyksissä ja yhteisöissä ja pitää esitelmiä sodan ajan kokemuksistaan. Hän on julkaissut muistelmakirjan "Ein Blick in die Vergangenheit. Kriegserinnerungen eines Fernaufklärers aus Russland und dem Orient".

Ansio- ja kunniamerkit:

30.1.1939	Länsivalli-mitali
21.3.1941	Radistimerkki
8.7.1941	II luokan rautaristi
31.7.1941	Pronssinen rintamalentosolki (20 rintamalentoa)
15.9.1941	I luokan rautaristi
20.3.1942	Hopeinen rintamalentosolki (60 rintamalentoa)
27.8.1942	Kultainen rintamalentosolki (110 rintamalentoa)
13.10.1942	Luftwaffen kunniapokaali erityisistä ansioista ilmasodassa
20.3.1943	Krim-hihamerkki
13.7.1943	Kultainen rintamalentosolki lisäkivellä (250 rintamalentoa)

17.10.1943

Saksan kultainen risti